

Kā kārtot politiku Latvijā

Jaunais laiks ierosina vēlēšanu lokomotīvu ierobežošanu. Šī ideja balstās uz novērojumu, ka vēlētāji balsos par sarakstu tikai populāru cilvēku dēļ. Latvijā atšķirībā no citām valstīm viens un tas pats kandidāts var būt sarakstā vairākos vēlēšanu apgabalos, bet, protams, var tikt ievēlēts tikai vienā, kurā viņš saņēmis vislabāko rezultātu. Tātad citos apgabalos vēlētāji balsos par to kandidātu, ievēlot Saeimā pilnīgi citus cilvēkus.

Taču, ja populārs kandidāts partijas ir sarakstā tikai vienā apgabalā, tad citu apgabalu vēlētājiem ir liegts balsot par to, par ko vēlas. Protams, Latvijā gan atšķirībā no citām valstīm ir vēl viena iespēja — balsot jebkur, proti, doties uz attiecīgu vēlēšanu apgabalu.

Vai lokomotīvu ierobežošana rezultātu tiešām maina?

Vēlētājam ir vienalga, kurā apgabalā tiek ievēlēts viņam ideālais kandidāts. Balsojot par viņu, ir jābalso par viņa partijas sarakstu, līdz ar to arī par citiem kandidātiem, jo ievēlēti tiek tikai tie kandidāti, kuru saraksts spēj pārvarēt 5% barjeru. Taču tad ne tikai šis kandidāts ieņems vietu Saeimā. Tātad jebkurā gadījumā populārais kandidāts ir lokomotīve savai partijai.

Tanī pašā laikā, ja populārs kandidāts nekandidē noteiktā vēlētāja vēlēšanu apgabalā, tad tāpat vēlētājam ir jābalso par populāra kandidāta sarakstu ar citiem kandidātiem priekšgalā, lai tā partija pārvarētu 5% barjeru. Pretējā gadījumā arī populārais kandidāts netiktu ievēlēts.

Vienīgā atšķirība starp tagadējo kārtību, kad lokomotīves kandidē vairākos apgabalos, ir tā, ka esošā sistēmā vēlētājs neuzzina, ja speciāli neinteresējas, kurā no apgabaliem kandidāts ir ievēlēts.

Proti, šis jautājums ir maznozīmīgs. Taču, lai nokārtotu politiku Latvijā, varētu atteikties no ierosinājumiem par tieši vēlēto prezidentu vai vēlēšanu sistēmas maiņu un atsaukamiem deputātiem. Kāpēc nevarētu ierosināt praktiskas reformas, kas mainītu partiju konkurences situāciju?

1. Mazajā Igaunijā, lai nodibinātu partiju, nepieciešami 1000 biedri. Latvijā tikai 200 un vēlāk vismaz 150. Citas prasības spiestu partijas apvienoties drīzāk, nekā pēc katra iekšēja strīda, kas demokrātijā un arī partijās ir pilnīgi normāli, šķelties.

2. Latvija Eiropā ir vienīgā valsts bez partiju finansēšanas no budžeta. Daudziem varbūt liekas, ka tas būtu tas trakākais — partijām dot vēl nodokļu maksātāju naudu. Bet šis solis kopā ar kampaņas tēriņu griestiem liktu partijām citādāk organizēt darbu un mazinātu atkarību no oligarhiem.

Dr. Axel Reetz, biznesa augstskola Turība

Publicēšanas datums: Trešdiena, 2008. gada 5. marts.

Rubrika: (7. lpp.)